

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ ІЗ ХІМІЇ ЯК ОСНОВА КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Загоруйко Даша Олегівна
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти I курсу,
dashazahoryiko16@gmail.com
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Романишина Людмила Миколаївна
професор, доктор педагогічних наук,
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Дослідницькі уміння учнів є одними з основних формування яких покладено на заклад загальної середньої освіти. Ще В. О. Сухомлинський в своїх роботах зазначав: "Дуже важливо, щоб мислення учнів ґрунтувалося на дослідженні, пошуках..."[1]. Для забезпечення реалізації завдання з формування дослідницьких умінь і використання дослідження, як основного методу пізнання оточуючого світу, необхідним є пошук нових форм і прийомів навчання впровадження, яких сприяло б активізації пізнавальної діяльності учнів, підвищило ефективність здобуття нових знань, формувало дослідницьке ставлення до життя. У сьогоденні різноманітні методи, особливої уваги заслуговують ті, які допомагають розвивати в учнях уміння самостійно здобувати, систематизувати отримані знання та використовувати їх у практиці, реалізовувати дослідження, групове, так і самостійне.

Активне впровадження в навчальний процес дослідницької діяльності дає великі можливості для творчого розвитку учнів та підняття освітнього рівня. Отже, у відповідності з новими потребами часу до змісту навчання, можемо визначити посилення ролі лабораторних дослідів, практичних робіт, домашнього хімічного експерименту як основних різновидів хімічного дослідження. І саме, широке використання експерименту дозволяє говорити про реалізацію дослідницької технології в навчанні хімії. Адже виконання експериментальних завдань дозволяє учням: набути навичок дослідницької роботи в пізнавальній діяльності; об'єднати розвиток інтелектуальних здібностей, дослідницьких умінь і творчого потенціалу; сформувати активну, творчу, компетентну особистість. Слід пам'ятати про те, що дитина від своєї природи є допитливим дослідником, яку потрібно спонукати до пізнавальної діяльності, щоб сформувати дослідницькі уміння [3].

До інструментарію, який забезпечує формування дослідницьких умінь із хімії в закладі загальної середньої освіти можна віднести:

- ✓ Виконання практичних робіт і лабораторних дослідів;
- ✓ Розв'язування експериментальних задач, як максимально дослідницький метод вивчення хімії;
- ✓ Метод проєктів із практичним (експериментальним) дослідженням;
- ✓ Позакласна дослідницька діяльність (робота гуртків, МАН, олімпіад, конкурсів тощо);
- ✓ Домашній експеримент, як максимально самостійний спосіб пізнання оточуючого світу.

Реалізація різноманітних хімічних експериментів у сучасному закладі загальної середньої освіти передбачає значні матеріальні затрати (посуд, реактиви, обладнання тощо) [2]. Дуже часто хімічні кабінети у ЗЗСО не мають достатнього запасу реактивів і тому учителю доводиться виходити з даної ситуації приділяючи велику увагу саме домашньому хімічному експерименту. Роль вчителя в ході виконання домашнього хімічного експерименту відмінна від урочного, він виступає організатором, консультантом, оцінювачем, проте не спостерігачем. Така робота вимагає значних затрат часу, оскільки потребує вибору доступних, безпечних ужиткових речовин і посуду, які можна використати для проведення експериментів; вивчення правил техніки безпеки та правил поведінки з реактивами та посудом; визначенні способів представлення результатів дослідження тощо [2].

Опираючись на проведення мною дослідження можна впевнено сказати, що формування дослідницьких умінь учнів проходить ефективніше при використанні в навчальному процесі таких засобів, як: практичні роботи, лабораторні та домашні досліди, експериментальні задачі та метод проєктів. Засвоєння матеріалу також покращується.

Отже, широке запровадження експериментальної діяльності учнів у ЗЗСО та домашніх умовах дозволить набути елементарних дослідницьких умінь: планувати, організовувати, реалізовувати елементарне дослідження та інтерпретувати отримані результати. Саме формування таких умінь дозволить учням набути певної креативності мислення, вміння знаходити вихід із нестандартних ситуацій, ставити перед собою мету та досягати її, творчо вирішувати поставлені завдання тощо. Модернізація вітчизняної освіти в напрямку STEM, сформує випускника ЗЗСО, який володіє компетентностями орієнтованими на ринок праці, що є виконанням запиту суспільства на наукоємну освіту.

1. Грабовий А.К. Компетентісний підхід до учнівського хімічного експерименту/А.Грабовий// Біологія і хімія в школі. – 2006.
2. Н. Бухлова. Як навчити учнів вчитися. Київ. «Шкільний світ» 2007.
3. Коростіль, Л. А., & Чайченко, Н. Н. (2011). Хімічний експеримент як засіб формування вмінь до самоосвіти учнів.